

Conceptuele ontwerp oefening Zelzate

Een toekomstig multimodaal infrastructuurlandschap

Conceptuele ontwerp oefening Zelzate

Een toekomstig multimodaal infrastructuurlandschap

De gemeente Zelzate staat voor grote infrastructurele en ruimtelijke ontwikkelingen, zoals de aanleg van de nieuwe Zelzate tunnel, de doorgaande ring rond Gent (R4WO), en spoorprojecten zoals Rail Gent Terneuzen en de Havenspoorlijn. Deze projecten vormen een cruciaal netwerk voor verbindingen tussen hubs als Antwerpen-Zeebrugge en Rotterdam-Parijs. Zelzate speelt daarmee een sleutelrol in de energietransitie en de modal shift in Vlaamse en Nederlandse havens.

Omdat de infrastructuurprojecten vaak niet in samenhang werden gepland, ontstond in 2023 de behoefte om deze ontwikkelingen te integreren in een samenhangend toekomstbeeld. Op verzoek van de minister van Mobiliteit en Openbare Werken voerden wij een conceptuele ontwerp oefening uit, gericht op het in kaart brengen van de mogelijkheden en beperkingen. Als bureau waren we al bekend met Zelzate door ons Masterplan Zelzate 2050, waarin we de uitdagingen van dit stadje binnen de wereldhavens benoemden. Deze ontwerp oefening bood een nieuwe kijk op toekomstige ontwikkelingen.

Ontwerp: Palmbout Urban Landscapes
Ism: Transport & Mobility Leuven (mobiliteit), Billie Bonkers (participatie)
Opdrachtgevers: Provincie Oost-Vlaanderen, Vlaamse Overheid, Infrabel
Programma : weg-, spoor-, buis- en leidingeninfrastructuur, parken, geluidswal,
Jaar ontwerp: eind 2022 - eind 2023
Jaar van uitvoering: MER is in opmaak

1.

2.

1. Masterplan Zelzate 2050

2. Zelzate ingesnoerd door infrastructuur

3. Zelzate in het hart van North Sea Port (Gent tot Vlissingen) en langs oost-westas E34 tussen havens van

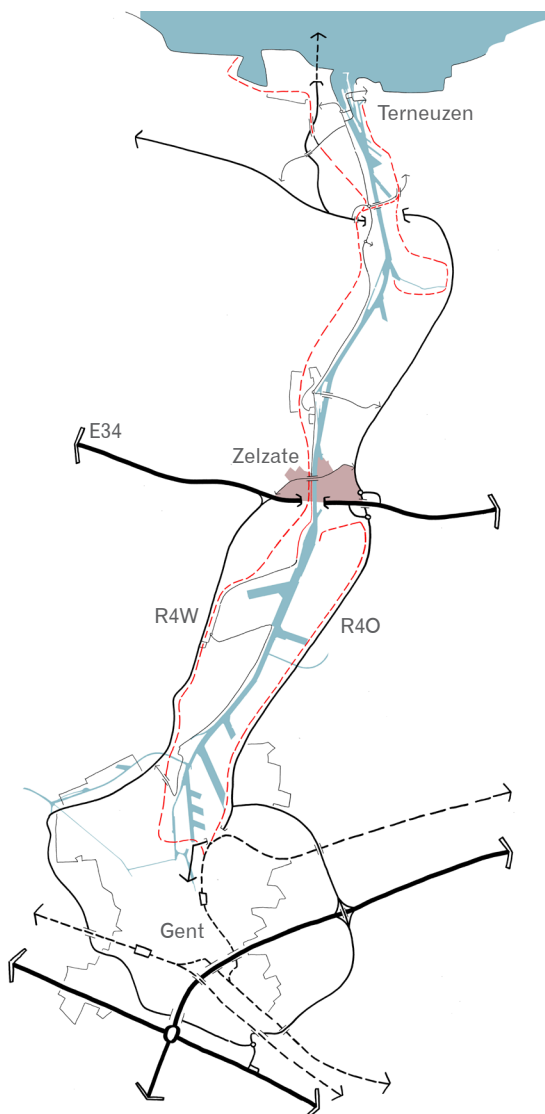
Antwerpen en Brugge

4. Ambitie: een geïntegreerd infrastructuurlandschap rond Zelzate

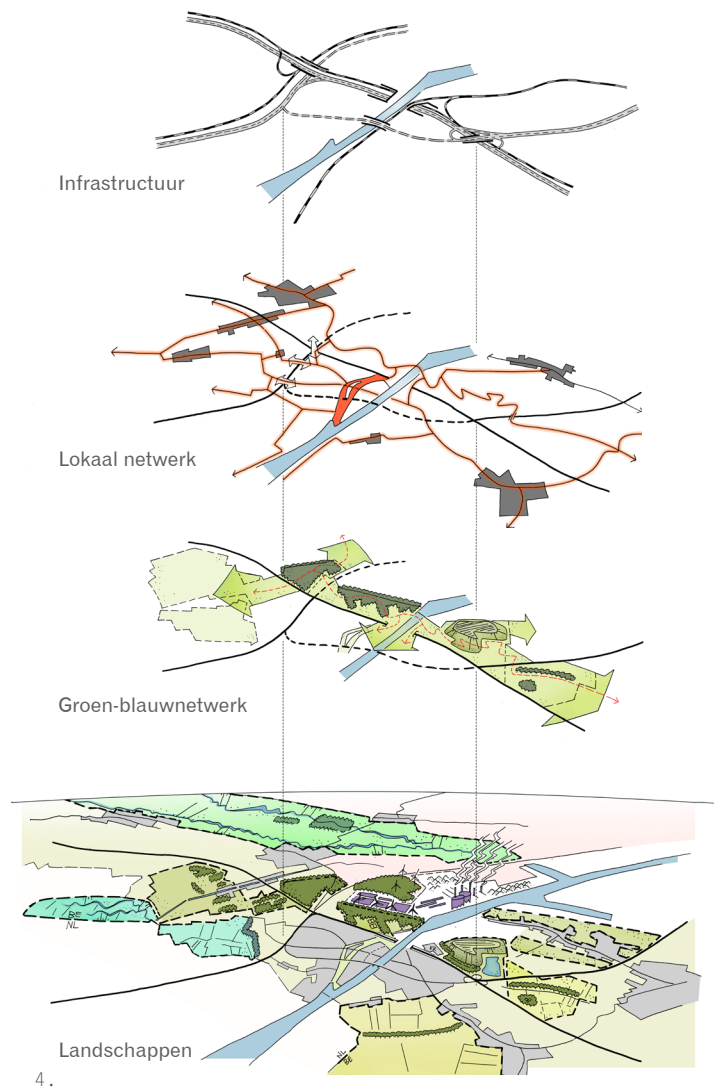
Een nieuwe koers voor Zelzate

Zelzate, een kleine gemeente, wordt door haar centrale ligging verdeeld door een kanaal en omringd door drukke wegen, terwijl de bereikbaarheid slecht blijft door het ontbreken van een treinstation. De leefbaarheid is sterk verslechterd door de groeiende infrastructuur, met dagelijkse geluids- en verkeershinder van zowel auto- als vrachtverkeer op de Gentse ring (R4) en snelweg (E34). Het centrum kampt bovendien met gevaarlijk verkeer dat door het dorp wordt geleid in plaats van door de snelwegtunnel onder het Kanaal van Gent. Dit maakt de huidige situatie onhoudbaar.

Er is dringend behoefte aan maatregelen om de leefbaarheid en bereikbaarheid van Zelzate te verbeteren, met aandacht voor passende infrastructuuroplossingen en verkeersstromen. Dit vraagt om een gezamenlijke aanpak van alle partijen. Voortbouwend op het Masterplan Zelzate 2050, streeft de COZ naar een omslag: van het dragen van lasten naar het benutten van kansen. Het doel is om infrastructuur te verbeteren met oog voor de leefbaarheid en toegankelijkheid, en een duurzame, geïntegreerde ontwikkeling te waarborgen voor een aantrekkelijk toekomstig infrastructuurlandschap in Zelzate.

3.

4.

Een nieuw infrastructuurlandschap

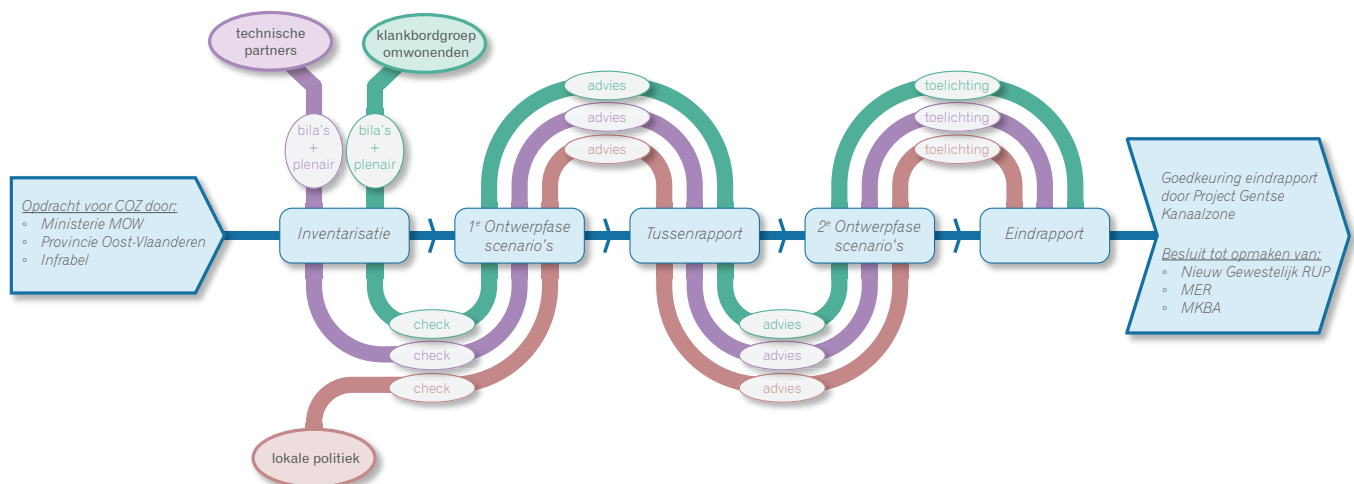
De COZ streeft naar een duurzaam infrastructuurlandschap dat zowel de leefbaarheid als de regionale connectiviteit verbetert. Dit houdt in dat verkeersstromen en ruimtelijke kwaliteit geïntegreerd worden aangepakt, met als doel betere bereikbaarheid en een aangenamere leefomgeving. Belangrijke maatregelen zijn het scheiden van doorgaand en lokaal verkeer, het verminderen van barrières, het beperken van de impact op woningen, en het creëren van grote, samenhangende groene zones.

De COZ wil de impact van doorgaand verkeer in Zelzate verminderen door het van lokaal verkeer te scheiden en uit het centrum te weren. Een voorbeeld hiervan is de nieuwe Zelzate tunnel, die het snelwegverkeer om het centrum leidt en ruimte creëert voor een groene gordel tussen de infrastructuur en de stad. Ook worden nieuwe parken aangelegd bij de tunnelmonden langs het Kanaal.

Verder verbeteren maatregelen het lokale verkeer en herstellen ze de verbinding tussen Zelzate en het omliggende landschap. De herziening van de Gentse Ring versterkt de relatie tussen bebouwing en infrastructuur. Deze ingrepen vormen samen een nieuw infrastructuurlandschap, met ruimte voor waterberging, fietspaden en recreatie, en een verbindende groengordel die de kwaliteiten van het havenlandschap, het Kanaal en de omliggende polders beleefbaar maakt.

1.

2.

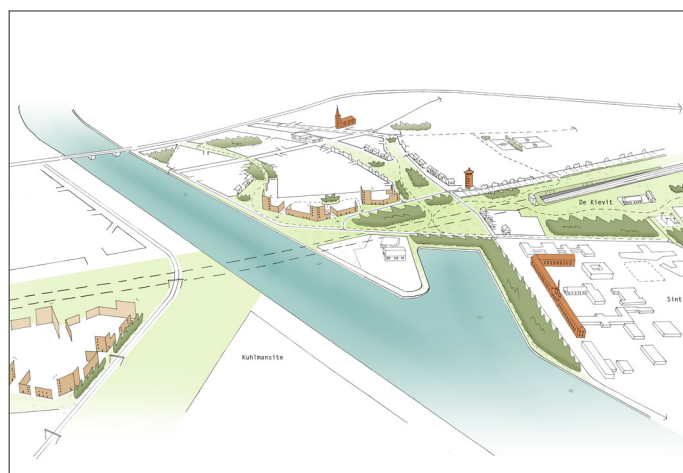
1. Workshops met de stakeholders
2. Processchema

3. Mogelijk toekomstbeeld inpassing
grootschalige infrastructuur: een
groene gordel met ruimte voor recreatie
en waterberging rond Zelzate

4. Langer verdiept gelegen tunnel E34
biedt kansen voor een verbindend groen
landschap tussen Zelzate en omgeving
5. Kwaliteitswinst in de bocht E34/R4

3.

4.

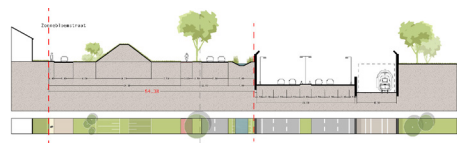
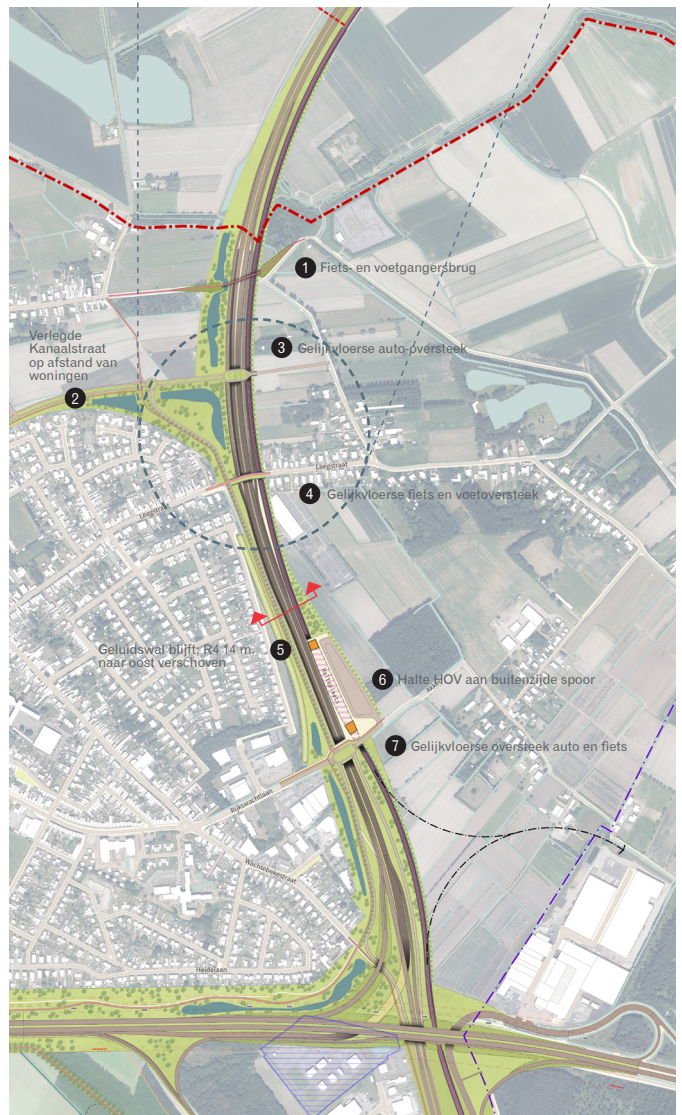
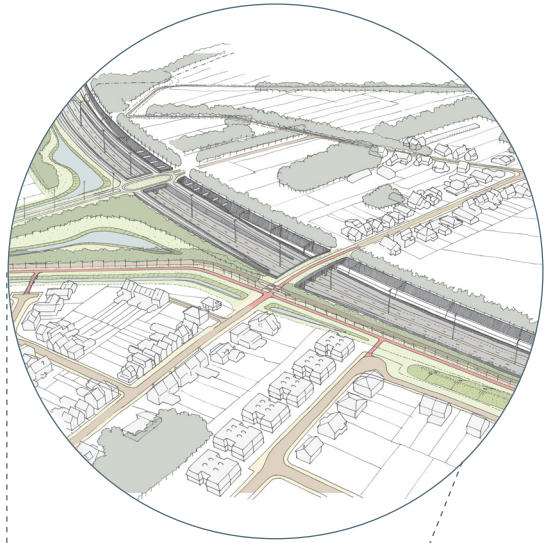
5.

De drie scenario's

Hoewel de COZ misschien als een idealistisch stedenbouwdroom lijkt, is het tegendeel waar. Het is een grondige studie die, na uitgebreide afwegingen, sinds februari 2024 breed wordt ondersteund door een diverse en complexe groep belanghebbenden. De belangen waren groot en vaak tegenstrijdig. Hoe organiseer je als stedenbouwer het dialoog in zo'n dynamische situatie?

Na een intensief proces van samenwerking en soms recht tegenovergestelde standpunten, wordt de COZ nu ondersteund door alle betrokken partijen, waaronder het havenbedrijf, de Vlaamse (snel)wegbeheerders, de spoorwegbeheerder Infrabel, en zelfs de kritische inwoners van de getroffen gemeente. Deze diverse groep heeft het krachtenspel begrepen en erkent de waarde van het werken met scenario's.

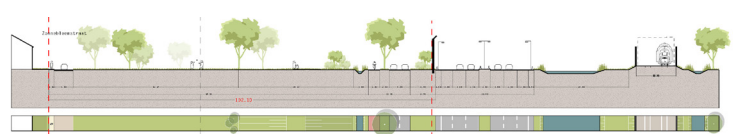
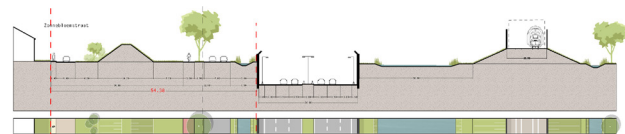
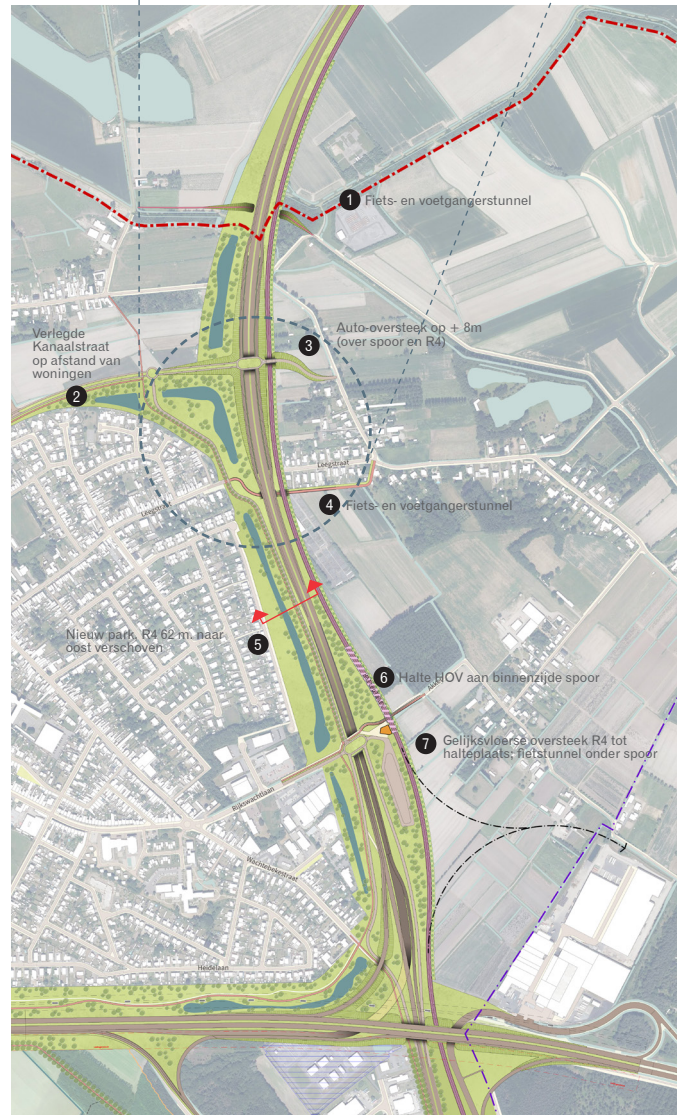
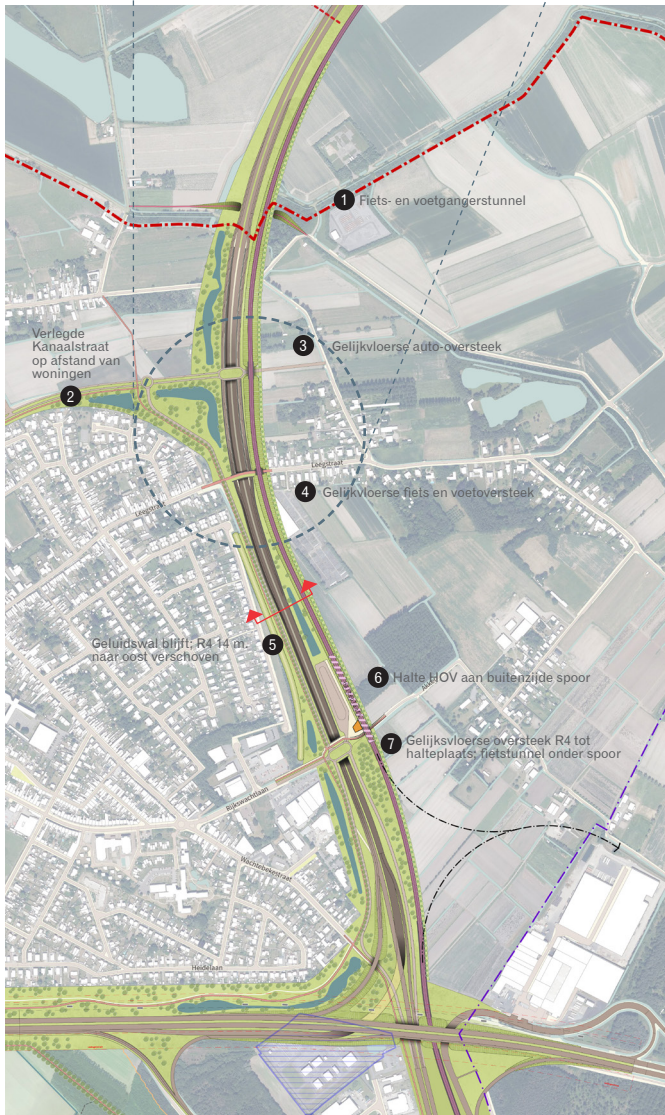
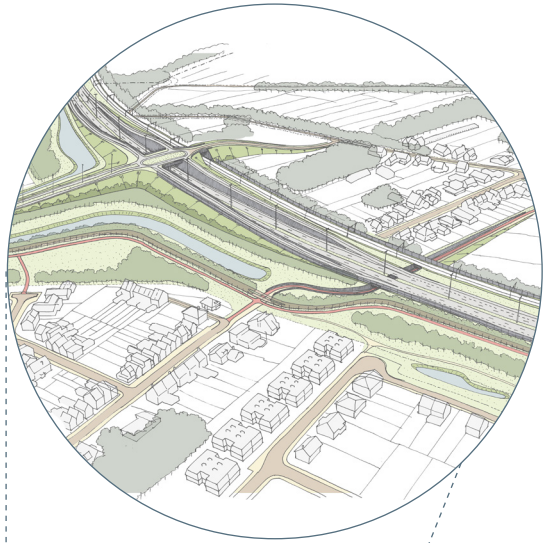
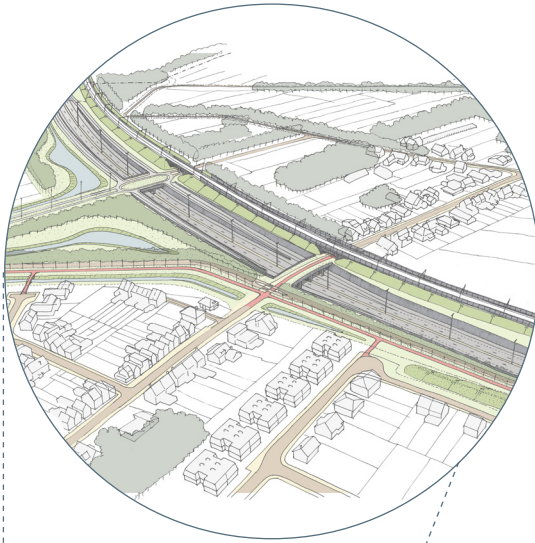
De Conceptuele Ontwerpoefening Zelzate is geen vastomlijnd plan, maar biedt verschillende toekomstperspectieven ontwikkeld via ontwerpend onderzoek. Het proces begon met een brede inventarisatie bij alle betrokken partijen. De verzamelde data vormden de basis voor de eerste ontwerpscenario's. Vroeg in het proces stelden we samen met een verkeerskundig bureau een concept op dat hielp om het aantal parameters te beperken. Op basis van de reacties op de eerste scenario's en de uitgangspunten van dit verkeerskundig concept zijn definitieve scenario's voor het toekomstige infrastructuurlandschap rond Zelzate ontwikkeld. De resultaten van de COZ dienen als input voor de MER-procedure.

1. Huidige situatie: luchtfoto
Leegstraat

2. Variant spoor en R4 verdiept
3. Variant spoor verhoogd en R4 verdiept

4. Variant spoor en R4 op maaiveld;
maximaal naar oost verschoven

3.

4.